

Tipy a triky pro psaní vědeckého článku

Assoc. Prof. Jitse P. van Dijk MD PhD^{1,2,3}, Margriet Hielkema MSc⁴, Marieke R. Potijk BSc⁴

¹ Přednášející a expert v sociálních determinantech zdraví, Institut sociálního zdraví na UP v Olomouci, Univerzita Palackého, Olomouc, Česká republika

² Docent v oboru veřejné zdraví, Katedra komunitního a pracovního zdraví, University Medical Centre Groningen, Univerzita v Groningen, Nizozemí

³ Vědecký ředitel, Škola Košice, Ústav pro společnost a zdraví,

Lékařská fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košicích, Slovenská republika

⁴ Student doktorského programu, Katedra komunitního a pracovního zdraví, University Medical Centre Groningen, Univerzita v Groningen, Nizozemí

KORESPONDENČNÍ ADRESA:

Assoc. Prof. JP van Dijk MD PhD
Department of Community & Occupational Health
University Medical Centre Groningen
Ant. Deusinglaan 1
Building 3217, Room 631
9713 AV Groningen
The Netherlands

ABSTRAKT

Článek nabízí několik tipů a triků, které by měly napomoci v procesu psaní přesvědčivého a čtivého rukopisu. S pomocí webových stránek zmiňovaných v článku, by měl být proces psaní vědeckého článku jednodušší, zejména pro nezkušené autory.

KLÍČOVÁ SLOVA:

vědecký článek, psaní

ÚVOD

Psaní vědeckého článku může být velice náročný proces, který může způsobovat značné problémy. Naštěstí existují jisté návody, které mohou proces usnadnit, jako např. pevná struktura, jak naznačuje obrázek 1. Van Dijk tuto oblast podrobněji zpracoval v předchozím článku.¹

Obrázek 1 Obecná struktura vědeckého článku

(Titulní strana)
(Abstrakt)
1 Úvod
2 Metody
3 Výsledky
4 Diskuse
(Použité zdroje)
(Tabulky, grafy)

Existuje řada webových stránek, které mohou při psaní článku významně pomoci. V předkládaném příspěvku se těmto užitečným nástrojům budeme věnovat. Ukážeme také, jestli je Vaše bibliografie kompletní a zda je dokument psán srozumitelnou angličtinou. Dále se budeme zabývat plagiátorstvím a otázkou, kam článek zaslat. Na závěr se zaměříme a kritéria autorství.

METODY

Článek vychází z materiálů, ze kterých se přednáší doktorandům univerzity v Groningen². Oba autoři též použili tuto přednášku pro výzkumnou skupinu ve veřejném zdraví³ a byla použita pro prezentaci v Olomouci⁴.

VÝSLEDKY

Obecné webové stránky – Řada webových stránek poskytuje obecné informace o psaní rukopisů, některé

jsou zaměřeny na gramatiku, jiné se zabývají strukturou článku, další nabízí vhodná synonyma či užitečné fráze. Takovou obecnou stránkou je <http://owl.english.purdue.edu/owl/section/1>, která poskytuje při psaní akademického textu podporu z mnoha hledisek⁵.

Podobnou užitečnou stránkou je <http://writing.wisc.edu/Handbook/index.html>, v níž nalezneme celou řadu doporučení a komentářů o psaní srozumitelného a jasného článku, např.: „Pište srozumitelnými a výstižnými větami“ a „Užívejte činný rod“. Stránka nabízí mnoho „spojovacích slov a frází“ a poskytuje pomoc v oblasti „Fáze procesu psaní“⁶. Píšete-li článek z oblasti psychologie či příbuzných behaviorálních oborů, stránka <http://www.psych.uw.edu/psych.php#p=339> by pro Vás mohla být užitečná.

Skutečně znamenitou stránkou je <http://www.phrasebank.manchester.ac.uk>, na níž naleznete často používané věty vztahující se k různým sekcím článku, jako např. k úvodu, metodám, výsledkům či diskusi⁸. Velmi užitečnou je též stránka Etblast, <http://etest.vbi.vt.edu/etblast3>. Stránku je možno použít pro zjištění, jestli jste v článku použili veškerou důležitou literaturu. Vyhledávání článků na Etblast je hodně podobné vyhledávání v databázi Pubmed, ale Etblast umožňuje vyhledávat podle vlastního řetězce textu oproti pouhým klíčovým slovům⁹. Lze vložit část vlastního textu, nebo dokonce koncept. Po kliknutí na tlačítko <Search for Similar Text> stránka vyhledá texty s podobnými odkazy. Na základě takového vyhledávání můžete zjistit, jestli jste neopomněli nějakou důležitou literaturu.

Srozumitelná angličtina – Při psaní pracovní verze článku je nezbytné ověřit si, je-li text čtenáři srozumitelný, je-li psán srozumitelnou angličtinou. Stránka <http://conc.lexutor.ca/vp/eng> poskytuje jistý pohled na autorovu vlastní vědeckou slovní zásobu¹⁰. Ukazuje, jaký je poměr běžně užívaných slov v angličtině („K1“ pro tisíc nejčastěji užívaných slov; „K2“ pro dalších tisíc) oproti akademické angličtině (AWL) a žargonu (off-list). Více méně neutrální jazyková distribuce znamená poměr 70 K1: 10 K2: 10 AWL: 10 off list. Abychom zjistili, která slova se považují za akademická, stačí zkopírovat text do webové stránky <http://www.nottingham.ac.uk/~alzsh3/acvocab/awlhighlighter.htm>. Akademická slovní zásoba se pak zvýrazní. Stránka <http://conc.lexutor.ca/vp/eng> odhaluje původ použitých slov: slova anglo-saského původu, řecko-latinského či románského.

Vizualizace slov – Vizualizovat slova zdůrazněná v článku (mezi nimiž mohou být slova klíčová) lze na stránce <http://www.wordle.net>¹². Na stránce <http://visuwords.com> lze hledat alternativní výrazy, jakož i dohledávat slovíčka v širším kontextu¹².

Plagiáty – stránka vytvořená Etblast nabízí porovnání s dalšími články, tzv. podobnostní skóre, neboli procentuální shoda, <http://etest.vbi.vt.edu/etblast3>. Tato stránka již byla v článku zmíněna. Stránce <http://dejavu.vbi.vt.edu/dejavu> se říká databáze „dělá vu“¹⁴, protože nabízí databázi textů s podobnostním skóre.

Kde publikovat – Existuje několik pravidel, které je třeba vzít v potaz při zjišťování a rozhodování kam poslat článek. Rukopis by měl být odeslán do časopisu s impakt faktorem (IF)^{15,16}. IF je založen na četnosti citací v posledních dvou letech. Vyšší IF znamená vyšší šanci, že si článek přečte někdo další a zvyšuje pravděpodobnost, že bude dále citován. Lze se také inspirovat u publikovaných článků, které jste použili v bibliografii. V konečném důsledku je však obsah příspěvku důležitější než impakt faktor. Použijte <journal finder> (vyhledávač časopisů) ze stránek jako je <http://etest.vbi.vt.edu/etblast3>, kde najdete řadu časopisů a podle jejich obsahu můžete posoudit, jestli publikují články podobné těm Vaším. Časopisy mají své požadavky: držte se jich a dbejte na dobrou úroveň Vaší angličtiny.

Pravidla pro autorství – Několik obecných pravidel pro autorství (v biomedicínských časopisech) je zveřejněno na webové stránce http://www.icmje.org/ethical_1author.html. Počet časopisů, které přejímají tato pravidla, se neustále zvyšuje¹⁷.

DISKUSE

V tomto příspěvku jsme předložili několik webových stránek, které mohou být užitečné při psaní vědeckého článku. Doufáme, že po přečtení tohoto textu bude psaní vědeckých článků jednodušší. Pravděpodobně nejtěžší aspekt v procesu psaní článku je soustředit se na hlavní myšlenku nebo hypotézu. Znovu bychom rádi zdůraznili fakt, že výše zmíněné webové stránky jsou volně dostupné pro všechny. Na závěr bychom Vám rádi popřáli mnoho štěstí, a aby se Vám psaní vědeckých článků dařilo.

JP van Dijk vystudoval lékařství, právo a veřejnou správu a byl 8 let členem Univerzitní rady (srovnatelné s Akademickým senátem univerzity), jeho oborem byla vědecká politika.

M Hielkema absolvovala obor psychologie na univerzitě v Groningen, studuje v doktorském programu na Katedře komunitního a pracovního zdraví, University Medical Centre Groningen, Univerzita v Groningen, Nizozemí

MR Potijk absolvovala obor psychologie na univerzitě v Groningen, studuje v doktorském programu na Katedře komunitního a pracovního zdraví, University Medical Centre Groningen, Univerzita v Groningen, Nizozemí

PODĚKOVÁNÍ

Tento článek vznikl díky podpoře projektu s názvem „Sociální determinanty zdraví u sociálně a zdravotně znevýhodněných a jiných skupin populace“ (CZ.1.07/2.3.00/20.0063).

POUŽITÉ ZDROJE

- 1 Van Dijk JP. Struktura vědeckého článku Profese 2013: ##-##.
- 2 The Share Science Writing course 'Read as a Writer'
- 3 Hielkema M, Potijk M. Tips and Tricks for Writing and Word Usage; for the Public Health Research group; 2012, April 23.
- 4 Van Dijk JP. Tips and Tricks for Writing; for the Palacky University, Olomouc, Czech Republic; 2012 September 7.
- 5 Purdue Online Writing Lab – <http://owl.english.purdue.edu/owl/section/1/>
- 6 University of Wisconsin, Madison – <http://writing.wisc.edu/Handbook/index.html>
- 7 University of Washington, Dept of Psychology – <http://www.psych.uw.edu/psych.php#p=339>
- 8 University of Manchester – <http://www.phrasebank.manchester.ac.uk/>
- 9 University of Virginia, Virginia Bioinformatics Institute – <http://etest.vbi.vt.edu/etblast3>
- 10 University of Quebec, Montreal – <http://conc.lex Tutor.ca/vp/eng>
- 11 University of Nottingham – <http://www.nottingham.ac.uk/~alzsh3/acvocab/awlhighlighter.htm>
- 12 ## – <http://www.wordle.net>
- 13 Visuwords™ online graphical dictionary – <http://visuwords.com>
- 14 University of Virginia, Virginia Bioinformatics Institute – <http://dejavu.vbi.vt.edu/dejavu/>
- 15 Van Dijk JP. Žebříčky a jejich dopad na vědeckou politiku univerzit Profese 2013: ##-##.
- 16 Van Dijk JP. Opatření ke zvýšení vědeckého výkonu univerzity Profese 2013: ##-##.
- 17 International Committee Medical Journal Editors – http://www.icmje.org/ethical_1author.html